

Toimintasuunnitelma Ikäaktivaattori-toiminta

Tausta ja tarve

Valtakunnallisten tilastojen sekä Huoltoliitto ry:n Jelppi-hankkeesta saatujen kokemusten mukaan moni ikäihminen kokee yksinäisyyttä. Kotiin on eristäytetty ja kotoa pois lähtemisessä on haasteita esimerkiksi turvattomuuden tunteen tai muuttuneen toimintakyvyn vuoksi. Osa ikäihmisistä ei uskalla lähteä yksin tai ei löydä olemassa olevien palvelujen, kuten järjestöjen tai kunnan tarjoamien toimintojen äärelle, vaikka niistä olisi heille selkeää hyötyä. Lisäksi digitaalisten palvelujen lisääntyessä jää moni digitaitamaton saatavilla olevan tiedon ulkopuolelle. Huoltoliiton vuosina 2023–25 toteuttamassa Jelppi-hankkeessa on havaittu myös, että vapaaehtoistoimin tehtävässä yksilötyössä itse vapaaehtoisten saaminen mukaan toimintaan on ollut haastavaa mikä on vaikuttanut hankkeen toteuttavuuteen ja vaikuttavuuteen. Tähän pohjautuen, sekä etsivän vanhustyön toimijoiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella on noussut tarve toiminnalle, jossa koulutettu ammattilainen auttaa sellaisia ikäihmisiä, joiden kotoa lähtö on haasteellista, heille suunnattujen palveluiden pariin.

Väestön ikääntyessä ja kotona asuvien ikäihmisten määrän ollessa korkea, on kotiin tuotujen matalan kynnyksen palveluiden rooli entistä suurempi. Yksilöllisellä tuella voidaan ehkäistä yksinäisyyttä, toimintakyvyn laskua, raskaampien palveluiden tarvetta sekä tukea itsenäistä asumista.

Hanke täydentäisi Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluja tarjoamalla matalan kynnyksen tukea yksinäisyyttä kokeville ikäihmiselle, joita asiakasohjaus tunnistaa mutta jotka eivät muutoin kuulu hyvinvointialueen palvelujen piiriin. Tällä toiminnalla saataisiin parannettua hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden palveluiden saatavuutta, pystyttäisiin kohdentamaan niitä eniten tukea tarvitseville sekä vähentämään häiriökysyntää.

Huoltoliitto ry:n yhtenä tehtävänä on tukea heikommassa asemassa olevia henkilöitä ja tämäntyypinen toiminta istuisi hyvin Huoltoliiton missioon ja osaamisen sekä hyödyntäisi aiemmissa yleishyödyllisissä toiminnoissa saatua kokemusta.

Kohderyhmä ja tavoitteet

Kohderyhmä

Toiminnan kohderyhmänä ovat kotona asuvat yli 70-vuotiaat, jotka kokevat yksinäisyyttä ja heikkoa osallisuutta eivätkä itse löydä tai uskalla mennä toimintojen pariin Pohjois-Savon hyvinvointialueen keskisellä alueella.

Päätavoite

Toiminnan keskeinen tavoite on ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen sekä osallisuuden tunteen lisääminen.

Tavoitteena on vähentää ikäihmisten yksinäisyyttä sekä vahvistaa ja lisätä osallisuuden kokemusta tarjoamalla yksilöllistä tukea ja ohjaamalla heidät heille sopivien ja mielekkäiden toimintojen pariin. Erityisesti toiminnassa korostuu kotoa pois lähteminen. Lisäksi toiminnalla voidaan ennaltaehkäistä raskaampien palveluiden tarvetta ja mahdollistaa itsenäisestä kotona asumista mahdollisimman pitkään.

Tavoitteena on myös tukea Hyvinvointialueen, kunnan ja muiden toimijoiden palveluiden kohdentumista eniten apua tarvitseville.

Alatavoite

Alatavoitteena on lisätä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa ja edistää ikäihmisille suunnattujen järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyötä.

Toteutus

Toiminta-alue

Toiminta-alueena on neljä eri paikkakuntaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen keskisellä alueella, joissa hanketyöntekijä olisi kussakin kunnassa aina vähintään yhden päivän viikossa. Kunnat määritellään tarkemmin toiminnan alkaessa niin, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin sekä etsivän vanhustyön verkostosta tuleviin herätteisiin että muilta tahoilta (yhteistyökumppanit, läheiset, ikäihmiset) tuleviin yhteydenottoihin.

Kohderyhmän tavoittaminen

Kohderyhmä tavoitetaan pääasiallisesti asiakasohjauksen kautta etsivän vanhustyön verkostossa. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat ikäihmiset ja heidän läheisensä voivat olla yhteydessä suoraan kuten myös muut toimijat ja yhteistyökumppanit. Etsivän vanhustyön verkoston toiminnan alettua toukokuussa 2025 on Teams-alustalle tullut yli 60 herätettä ikäihmisistä, jotka kaipaavat arkeensa tukea. Pääosa herätteistä on Kuopion kantakaupungin alueelta johtuen väestöpohjasta ja myös siitä, että suuri osa tukipalveluista sijoittuu tälle alueelle. Hankkeen myötä voidaan palvelutarjontaa levittää myös maaseutualueille, mutta jos näyttää siltä, että asiakaspohja painottuu jatkossakin kantakaupungin alueelle, voidaan toimintaa kohdentaa sinne esim. kaksi päivää viikossa.

Arvio kuinka paljon kohderyhmän edustajia tavoitetaan

	2026 (4kk: syys-joulukuu) 2–3 asiakasta/kk	2027 (11kk) 3–4 asiakasta/kk	2028 (11kk) 3–4 asiakasta/kk
Kunta 1	16–22	33–44	33–44
Kunta 2	16–22	33–44	33–44
Kunta 3	16–22	33–44	33–44
Kunta 4	16–22	33–44	33–44
Yht.	64–88	132–176	132–176

Toiminta

Hanketyöntekijä käy yksinäisyyttä kokevien ikäihmisten luona etsivän vanhustyön periaatteita noudattaen. Ikäihmiset kohdataan yksilöllisesti sekä heitä tuetaan ja kannustetaan ottamaan omien voimavarojensa mukaisesti vastuuta omasta arjestaan ja elämästään.

Käynneillä kartoitetaan ikäihmisen toiveet, voimavarat ja hänen kanssaan etsitään juuri hänelle sopivaa mielekästä toimintaa. Toiminta voi olla mm. osallistumista ryhmä- tai kulttuuri-toimintaan, ohjautumista järjestö- tai seuratoimintaan tai uusi harrastus. Käynneillä mahdollisuus myös saada tukea digitaalisten palvelujen käyttöönottoon, kuten verkossa toteutettaviin etäryhmätoimintoihin.

Ikäihmiselle voidaan mahdollisuuksien mukaan etsiä alueen toimijoiden kautta vapaaehtoinen, jos yksinäisyys ja haasteet kotoa pois lähtemisessä jatkuvat käyntien jälkeen, mutta kiinnostusta osallistumiseen olisi. Hanketyöntekijä vastaa vapaaehtoisen ja ikäihmisen yhteen saattamisesta yhteistyössä vapaaehtoisorganisaation kanssa.

Hanketyöntekijä olisi kussakin kunnassa aina yhden päivän viikossa. Yhden päivän aikana, yhdellä paikkakunnalla tavataan 3–4 asiakasta. Yhden asiakkaan luona käydään n. 1kk:n ajan, 1x/viikko, yhteensä n. 4 tapaamista tai yhden asiakkaan luona käydään n. 2kk:n ajan, joka toinen viikko, yhteensä n. 4 tapaamista. Tarvittaessa tukea voidaan jatkaa 1–2 lisätapaamisella.

Asiakastapaamiset

1.Tapaaminen – Kartoitus	2.Tapaaminen – Yhdessä suunnittelu	3.Tapaaminen – Toimin- taan tutustuminen yhdessä	4.Tapaaminen – Jälkiseuranta
Tutustuminen ja luottamuksen rakentaminen Elämäntilanteen ja voimavarojen kartoitus Asiakkaan toiveet ja tavoitteet	Kerrotaan eri mahdollisuuksista ja tutustaan yhdessä kodin ulkopuolisiin toimintoihin Tehdään konkreettinen suunnitelma	Hanketyöntekijä lähtee mukaan ensimmäisellä kerralla, tutustumiskäynti Harjoitellaan tarvittaessa etukäteen reitti	Arvioidaan ja keskustellaan, miten toimintaan osallistuminen on onnistunut ja mitä tunteita tämä on herättänyt Jatkon suunnittelu ja tarvittaessa sovitaan jatkotuesta (lisäkäynnit, vapaaehtoinen ystävä)

Toiminnasta tiedottaminen

Toiminnasta tiedotetaan lähellä.fi -palvelussa sekä Palvelutietovarannossa, Etsivän vanhustyön verkostossa, sekä mm. kuntien hyvinvointikoordinaattoreiden kautta. Keskeisin viestintäkanava on etsivän vanhustyön verkosto, jonka puitteissa on tehty sopimus asiakkaiden yhteystietojen toimittamisesta hanketyöntekijälle tietoturvallisesti. Näin hanketyöntekijä saa yhteyden asiakkaaseen. Lisäksi viestimme aktiivisesti toiminnastamme mm. kuntien hyvinvointikoordinaattoreille, palvelukeskuksiin sekä hyvinvointialueen vanhustyötä tekeville tahoille. Käytössämme on myös Lähellä.fi- ja Omahyte- palvelutarjottimet sekä Palvelutietovaranto. Lisäksi tiedotamme toiminnasta Huoltoliitto ry:n nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa, joskin tiedostamme, että ne eivät voi olla kovin merkittävässä roolissa tämän kohderyhmän tavoittamisessa.

Aikataulu

2026 kevät

Aloitetaan tammikuussa markkinointi, viestintä ja toimintaverkoston rakentaminen. Asiakastyö on tarkoitus aloittaa maaliskuussa 2026.

2026 syksy

Asiakastyön toimii täysimääräisenä kesään mennessä ja tarkoituksena on, että lomakausien jälkeen syksyllä kaikissa neljässä kunnassa toiminta olisi käynnissä.

2027

Toiminta käynnissä läpi vuoden, heinäkuussa kesäloma

2028

Toiminta käynnissä koko vuoden, heinäkuussa kesälomatauko. Syksyllä toiminnan vaikutusten arviointi ja juurruttamistoimet

Yhteistyökumppanit

Etsivän vanhustyön verkosto

Hankekuntien liikunta- ja kulttuuripalvelut, kansalaisopisto, eläkeläisjärjestöt, potilas- ja kansanterveysjärjestöt, paikallisyhdistykset, kulttuuri- ja harrasteseurat, liikuntaseurat, seurakunnat sekä vapaaehtoistoimintaa koordinoivat tahot ja Kulttuuriluotsi-toiminta.

Seuranta ja arviointi

Hankkeessa käytetään seuraavia mittareita

- Alku- ja loppukysely koostuen seuraavista mittareista soveltuvien osin
 - Toimintakyvyn kartoitus iäkkään väestön hyvinvointia edistävissä palveluissa (sosiaalinen toimintakyky, toimintakyvyn ympäristötekijät)

- EuroHIS-8 elämälaatumittari
- THL koettu yksinäisyys
- Asiakaspalaute
- Toimintaan osallistuvien ikäihmisten määrä ja käyntien määrä

Resurssit ja budjetti

Budjetti

	2026	2027	2028
Palkat 1 Hanketyöntekijä	36000	36000	36000
Sivukulut	10800	10800	10800
Henkilöstökulut yhteensä	46800	46800	46800
Matkakulut	2200	3200	3200
Hankinnat	1200	200	200
Netti, puhelin + toiminnassa tarv. pienhankinnat	2100	2100	2100
Yleiskulut	3400	3400	3400
Tilakulut	2000	2000	2000
Toiminnan kulut yhteensä	57700	57700	57700
Ostavastuu	3000	3000	3000
Haettava summa yht.	54700	54700	54700

Huoltoliitto ry osallistuu toiminnan rahoittamiseen kattamalla työtiloista aiheutuvat kulut, arviolta 2000 €/vuosi sisältäen sähkö, vesi, lämmitys, yms. tilojen käyttökulut. Myös yleiskulujen osalta Huoltoliiton ja Kunnanpaikan olemassa olevat resurssit mahdollistavat ikäaktivaattoritoimintaa, koska mm. taloushallinto- ja viestintäpalveluista tälle toiminnalle kohdennetaan vain työntekijän palkkakustannusten suuruinen osuus. Yhteensä Huoltoliiton omarahoitusudeksi muodostuisi 3000 € vuodessa.

Hankkeelle voisi olla myös mahdollisuus hakea osarahoitusta Olvi-säätiöltä (50 % kokonaisuudesta), jolloin hanke toimisi 50 % Pohjois-Savon hyvinvointialueen keskeisellä alueella (2 paikkakuntaa kerrallaan) ja 50 % pohjoisella alueella (2 paikkakuntaa kerrallaan). Olvi-säätiön seuraava hakuaika on 1.1.-15.3.2026. Mikäli Olvi-säätiö ei myöntäisi toiminnalle avustusta, toiminta voisi toteutua 50 % laajuudella etsivän vanhustyön verkoston keskeisellä alueella.